

Inserati se sprejemajo in velja
tristopna vrsta:

8 kr., če se tiska 1krat
12 " " " " 2 "
15 " " " " 3 "

Pri večkratnem tiskanju se
cena primerno zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, nebrankovana
pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema opravištvu
(administracija) in ekspedicija na
Staren trgu št. 16

SLOVENEK

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:

Za celo leto . . . 10 gl. — kr.
za pol leta . . . 5 " — "
za četrt leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr.
za pol leta . . . 4 " 20 "
za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošilja
velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo je na Bregu hiša
št. 190.

Izhaja potrikrat na teden in sicer
v torek, četrtek in soboto.

Srbija drug Pijemont?

Časniki pogostoma Srbijo imenujejo drug Pijemont. Ta primera se ne nahaja samo v nemških listih, brali smo jo že tudi v srbskih novinah in v „Slovenskem Narodu“. Neki prijatelj našega lista nam je že pred dalj časom izročil spis, v katerem dokazuje, da ta primera je nedostojna, napačna in za Srbsko žaljiva. Ravno to pa razpravlja tudi zadnja številka Schuselkove „Reforme“, ki pravi, da očitno je sreča(?) kraljestva piemontskega in upanje, da bi Srbska bila ravno tako srečna, Srbe pripravila k tej primeri.

Toda Srbska in Pijemont se ločita kakor noč in dan, in sicer ne samo po zgodovini, ampak tudi po namenu svojem. Srbska je bila nekdanj popolno neodvisno kraljestvo, in celo cesarstvo. Imela je hude boje z roparskimi Turki in svoje krvi ni prelivala samo za svoje, ampak za splošne koristi. Naposled je bila od turške sile zatrta in razdvojena. Vendar so pa razni deli tudi pod turško vlado ohranili nekako samostalnost. In ko se je to čisto zgubilo, je naposled cvet bivšega kraljestva srbskega, sedanja knježevina, iz lastne moči otrsela jarem turški in imela k temu ravno tisto pravico, s katero si je bila Turčija po sili pridobila vladarstvo. Opiraje se na to zamore tedaj Srbska reči, da ima že staro v zgodovini vterjeno pravico čisto se osvoboditi od vlade turške in tudi druge rode srbske podpirati v boju za svobodo. Dežela Pijemontska pa je bila v začetku nemškemu cesarstvu podložna manja grofija in ni bila nikdar samosvojna, ampak je deloma služila Franciji, deloma Avstriji ter se je vsled tekmovanja med

obema državama čedalje bolj razširila in povzdignila h kraljestvu, čigar namen je bil, omenjeni državi pogovarjati. Pijemont tedaj nikakor nima zgodovinske pravice, za se in za druge Italijane pričeti narodne borbe; dežela ta ni še nosila tujega jarma, in druge italijanske države so imele svoje lastne starodavne vlade, katerih nekatere so bile jako bolje, kakor sedanja pijemontska.

Srbija se bori s turškim nasilstvom, ki ga obsoja ves svet, ki nima niti najmanje pravne podlage, temveč izvira le iz pestnega prava. Srbija je celó pripravljena, pripoznati gospodstvo sultanovo, plačevati mu davek da le svobodnejše dišejo vsi srbski rodovi, kar jih koli stoče v sramotni sužnosti, ter se človeški ravna z njimi. — Pijemont je zavijtel meč najpreje zoper Avstrijo, ki je vladala po nekaterih krajih italijanskih po zgodovinskem pravu, to so pripoznavale vse države jemaje si v izgled njeno ondotno izvršno upravo; celó nasprotniki so pričevali, da je lombardsko-beneška kraljevina z velikim vojvodstvom toskanskim vred jeden izmed najbolj kultiviranih, najbolj cvetočih pokrajin italijanskih.

Srbija se ne bojuje zato, da bi popolnem obnovila staro pravo, nekdanjo svobodo srbskega naroda; sedanje stanje hoče le toliko preduriti, da bode ugodno životnemu in kulturnemu razvoju kristijanskih rodov ter se strinjalo s častjo človeško. Pijemont se je dvignil z orožjem v roci ne opiraje se niti na pravo niti na kako dolžnost, ki bi ga bila vezala priskočiti italijanskim rodovom na pomoč; v boj ga je gnala pohlep, češ, da se razmnoži, da se povečja.

Sedanji prijatelji in častilci pijemontski se sklicujejo na-to, da narodnostni princip

opravičuje osvobodilni boj pijemontski. Da, Pijemont se je skliceval na takovo pravo, ali to pretvezo je jel pozno rabiti. Davno predno se je vzbudila ideja zedinjene Italije, je že Pijemont poželjivo stezal oči tje proti vzhodu v Lombardijo. In tudi potem, ko je oživela ta ideja narodnega zedinjenja ter posebno cvetela v proizvodih pijemontskih pisateljev, tudi potem se ti niso drznili nasvetovati zedinjenja Italije v Pijemontu, njihov namen je bilo le nekovo tesneje združenje italijanskih držav.

Pa tudi tu ni bilo na mari nikomur izmed pijemontskih časnikarjev, Pijemont slavljati kot vrhovnika italijanski državni zvezi. Tega se niso upali vedoč, da utegne radi tega nastati grozen krik in oporekanje vseh družin italijanskih rodov in držav, vsaj ima Pijemont, glava političnega in kulturnega razvoja Italije najmanj zaslug. Zatorej ni izpoznaval nobeden Italijan, da bi bil Pijemont poklican, načelovati Italiji. Vsaj je znano, da so Pijemontčane na Italijanskem dolgo časa zasmehovali s Poluitalijani.

Pa ne jemljimo na vse to ozira, ter vzemimo, da je pijemontska grabežljiva politika opravičena, tudi potem se Srbija ne more primeravati s Pijemontom. Srbom ni zato, da bi v turški državi takovo narodnostno zadačo izvrševali, kakovo so Pijemontčani v Italiji. Srbija nato še misliti ne more, ker balkanski polotok nima prebivalcev jedne narodnosti kakor apeninski. Srbiji bi bilo že zelo težavno, da, nemogoče, prisvojiti si malo Črno goro, nikarli Arnavte, Bulgare in Rumunce. Najmanj pa bi bilo Srbom upati bodisi tudi v najsrečnejem slučaju, združiti se svojo državo narode ono stran Balkana, Makedonce, Tesalce, Trake, Epirote, najmanj pa Grke. Misel, vse

Marko Bočar.

(Po hrvatskem priredil J. Steklasa.)

(Dalje.)

Spomladi l. 1821 so razvili Grci v Moreji (Peloponesu) zastavo slobode ter odločili svojej nekdanj slobodnej domovini povrniti neodvisnost ali pa se pokopati v njenih razvalinah. Najprvo se je vzdignilo mestó Lali. Ko je zato zvedel sersašcer Kuršid, ki je bil takrat Ali-paša v Janini z vojsko oblegal: skušal je na vsak način poslati pomoč stiskanim peloponeškim Turkom, in da je mogel on to storiti, bržkone bi bil on grško bunó (vstanek) v začetku zadušil. Ali Marko Bočar, ki je gojil nevgasljivo mržnjo v svojem srcu proti Turku, raztrga vse te turške osnove, in sersašcer ni mogel peloponeškim Turkom na pomoč, nego celó v njegovem taboru mu je pretela velika nevarnost. Neprestrašljivi Marko ga je z neslišano smelostjo neprenehoma napadal: zdaj je napadel njegovo vojsko s preda, zdaj od strani, zdaj od zadej, ter ga dražil in čisto utrudil s svojim varljivim kretanjem; včasih jo prodrli do samega

sersašcerovega šotora, ter napolnil s strahom in trepetom vso vojsko. Zastonj je razdelil turški vojvoda svojo vojsko na več oddelkov, da bi tako Marka obkoljil: ko so mislili, da ga že drže, izmaknil se jim je ter jih vrh tega še izšeškal. Na čelu svojih Suliotov potolče pri Gracani 3000 turških Šamidov ter jih zažene v beg. Pri Pleski zadene zopet na tisto četo, ki se je bila med tem zbrala, razbije jej konjaništvo in prežene vse. Zdaj se vzdigne nanj 3000 Toskidov pod vodstvom Kuršidovega seliktara (ščitonoše), da ga preženejo iz njegovega vrlo jakega tabora. Ali Marko ni čakal, da pridejo do njega, gre jim marveč naproti in zadene nanje pri Dramessu ter jih žene s sabljo v roki kakor živino pred seboj. Zdajci zve, da se je utaborilo pri Plaki 5000 Arbanasov; tedaj hitro tje odide. V tihej noči je došel do zased, kjer so oni sladko spali. Po tihoma se je približal njihovim šotorom, kjer je vladala mrtva tišina, samo glas stražarjev se je zdaj in zdaj slišal. Kar poči puška; Arbanasi skočijo na noge; junaci pograbiijo orožje, ostali začno bežati, kakor da jih je kdo poparil. Pri mesečini se začne

ljuta borba, ker so se prijatelji in neprijatelji nehote pomešali. Arbanaški vodja Ali-beg je skušal begunce zbrati; ali tudi Marko ni zamudil trenutka. Čeravno ga je krogla iz puške v kolk zadela, vendar je letal od ene strani bojišča na drugo pozabivši na rano ter je tako glave sekal, da so nazadnje Turki pobegnili.

Med tem so zadušili Turki vstanek v Kavalaškej ter Macedonijo zopet osvojili; severna Grška pade zopet v njihove roke, ko je bila komaj turški jarem otrsela; svetil se je tudi že na svetej gori (Athosu) slavodobitni polumeseč: sam Marko Bočar se je branil v doljnem Epiru z nezaslišano hrabrostjo proti turški sili.

V primorskem mestu Arti zajel je Kuršidove namestnike Hasan-pašo, Sulca-Korza in Paho-bega; pri Varidu je potolkel 3000 Arbanasov pod vodstvom Abasgege in pri basenskem mostu je v beg zapodil Hasan-bega, ki je imel pod poveljništvom svojim 6000 najboljše vojske. Zatem je obkolil v Selovi Sullejman-bega in Hasan-pašo, in ko so od lakote tudi svoje konje pojeli, prisilil jih je, da so orožje položili in v znak podložnosti prekrižanih rok skupej s 3000 Arbanasi pokraj njega

narode balkanskega poluotoka združiti v jedno državo, je docela nemogoča.

Srbiji se rogajo, da se je vzporejala s Pijemontom ne posnemajoč ga v zvitosti in prekanjenosti. Res je, zvito in premeteno se je vedno obnašal Pijemont. Cela stoletja je tičal lepo v zatišji, služeč sedaj tej sedaj onej državi, seveda vselej za plačilo. Dolgo ni imel drugega ponosa, nego malo po malo povekševati se. Vedel je okaniti sedaj lombardsko zvezo, sedaj nemškega cesarja, drugokrat italijanske dinastije in potem republike, sedaj papeže, sedaj sovražnike papeštva, sedaj je odvil kaj malega Avstriji, sedaj Franciji, in največ potov je dobro pogodil, in tako so se prelevili nekdanji nemški fevdniki, mali mejni grofi maurienski v vojvode savojske in pijemontske in naposled v kralje sardinske.

V novejem času sta bila Viktor Emanuel in Kavur prav prekanjena, predno sta si upala razvneti boj z Avstrijo, sta si isprosila pomoči, kupivši si francosko pomoč in to je bil sramoten kup, izdal je Franciji redno zemljo pijemontske dinastije, vojvodstvo savojsko. Tako premetena knez Milan in Ristič seveda nista bila. Naj sta se tudi zanašala na tujo pomoč in to po pravici, toda te pomoči si nista hotela kupiti; ne izdavi najmanjšega kosca domače zemlje, šla sta v boj, ne gotova tuje pomoči, odkrito in pošteno, zaupajoča na svojo moč in Boga. Kdo bi oziraje se na to še primerjal Srbijo s Pijemontom; razloček je tu pač Srbstvu na čast.

Sedaj zasmehuje Srbijo, ki se je primerjala Pijemontu, ker je nesrečna zaupaje v sé in v Boga, Bog vé, ni li za trenutek vse to? To se ve, da se nesrečna Srbija ne sme primerjati s srečnim(?) Pijemontom. Toda si je li Pijemont srečo priboril z lastno močjo? Ni sledu o kaj tacem, brez tuje pomoči bi bil propal, da bi bilo joj, iz zemljevida bi ga bili lahko izbrisali, zgodovina bi bila koračila čez-nj. To ni hipoteza, to je zgodovinski faktum. Celó ondaj, ko je vzrastla v Avstriji revolucija žugajoča jej gotov pogin, celó ondaj se je zviljal Pijemont na lastno pomoč navezan, v bitvi pri Navari zmagovalnej Avstriji pod nogami, boječ in trepetajoč pred smrtno uro, da mu ne bi bili prišli Francija in Angleška diplomatski na pomoč. Ondaj so se rogali ravno tako Pijemontu, Viktoru Emanuelu, kakor sedaj Srbiji in knezu Milanu, in to oni isti časnikarji, katerih sodba se ne ravna po pravu, tem-

več tako, kakor nanese omahljiva boginja sreča. L. 1859 ni Pijemont, temveč Francija premagala Avstrijo, in Pijemontu ni padla Lombardija v lačno žrelo z njegove moči, temveč s pripomočjo francoskega orožja. L. 1866 je ležala skoro popolnem že zedinjena Italija, prejšnji Pijemont, na kopnem in na morji zmagovalnej Avstriji pod nogami ponižana in strta in le pruske zmage in nesmiselna politika Napoleona III. jo je rešila. In tudi Rima, po katerem se je tako koprnelo, a tudi balo se ga, tudi tega se je polastil Pijemont le vsled pruskih zmag. Ne z lastno močjo, temveč s tujo pomočjo je splezal Pijemont na vrhunec sedanje moči in veličastva(?); pa tudi brez tuje pomoči Srbije ne bode konec. Navzlic vsej dosedanjej nesreči ni bila Srbija nikdar doslej tako poražena, kakor Pijemont v bitvah pri Navari, S. Martinu, Kustoci in Lisu.

Rokodelstvo v srednjem veku.

VI.

Zavoljo zaslužka ali plače je bil že prej prepir med mojstri in pomočniki. V starem rokodelstvu so bile vse tiste navade o tem, kakoršne so zdaj ali se vsaj priporočajo.

Pri rokodelstvih, pri katerih je bil pomočnik navadno oženjen, je bila v navadi dnina (plača od dneva), pri takih pa, pri katerih ni smel imeti pomagač lastnega „kurišča“ (doma), plača na teden in hrana. Pri nekterih, posebno umetnijskih rokodelstvih je bila plača od dobička, po odstotkih; tako je delal zlatarski pomočnik v Ulmu za tretji vinar (t. j. vsak tretji vinar zaslužka bil je njegov). Plača od kosa ali po dogovoru nahajala se je skoro pri vseh rokodelstvih, pa je bila vendar včasih, n. pr. po tkalcih v Ulmu prepovedana zato, da je bilo blago bolje, ker je po pogoji storjeno delo bilo hitreje, blago pa slabše izdelano. Dnevno, tedensko in plačo od kosa so navadno določevali mojstri ceha. Nobeden mojster istega ceha ni smel ne več ne manjše plače dajati, pomočnik ne zahtevati. Princip enake plače za vse delavce, ki ga naši socijalni demokrati zopet na svoje zastave zapisujejo, je tedaj pri starih cehih veljal in to po neki notranji pravici, ktere dandanes več ni, namreč, ker so bili vsi pomočniki enako izučeni. Plačo so določevali mojstri cehov deloma s pritiranjem mestnega starešinstva, deloma tudi brez tega.

Toda večkrat pomočniki s plačo ali hrano niso bili zadovoljni, in potem se je pričel upor pomočnikov zoper mojstra, ki je dajal slabo hrano, ali pa zavoljo prepičle plače zoper vse cehovne mojstre istega mesta. Pomočniki so popustili delo in djali enega ali tudi vse cehovne mojstre istega mesta v „preklic“ ali slab glas. Po svoji naravnost mednarodni zvezi zvedela je vsa zadruga pomočnikov dotičnega rokodelstva za ta preklic do Livlanskega, Nizozemskega, Angleškega in Šlezviškega. Potovanje v tako v „preklic“ dejano mesto je čisto prenehalo, dokler pravda ni bila popolnoma poravnana ali rokodelstvo v preklic dejanega mesta vničeno. To zadnje se je zgodilo l. 1475 v Norimberku. „Klamfarski“ pomočniki so se uprli, preklicali ceh in ker ta preklic ni bil nikdar izbrisan, je ceh prišel ob veljavo, ker je bil brez svetovalstva.

Prvi upor (ali „strike“), o katerem se nahajajo sodnijska pisma, toda gotovo ne prvi, ki se je sploh vnel, je oni pasarskih pomočnikov v Breslavi l. 1329; ti so sklenili, za leto in dan prenehati z delom. Drugi je nastal l. 1351 v Speier-u zavoljo plače med tkalskimi mojstri in pomočniki ter se končal s pogodbo, po kateri so imeli zanaprej plačo določevati mojstri in pomočniki skupno.

V prvi polovici 14. stoletja so bile zadruga pomagачev in upori le nalašč za kako priliko, kakor zveze in upori angleških delavcev ob koncu preteklega stoletja. S koncem tega stoletja počenši je naredila zadruga sklenjeno družbo in preklicavanje in upor sta se jela vršiti po nekakem redu. Državna in mestna gosposka ste se napenjali brez vspeha zoper to. Take postave so bile razglašene l. 1548, 1577, celó še 1777. Mestno starešinstvo je podpiralo mojstre s pregnanstvom ali zapiranjem upornikov, pa brez izdatnega vspeha. V Magdeburgu so premagali l. 1600 kovaški pomočniki celó državno vlado, stolni kapitelj. Vsi kovači škofijstva, tedaj tudi kovači po deželi, so bili cehovni. Pomočniki se niso hoteli podvreči ne razsodbi škofijstva ne cehovnih mojstrov, ampak podvrgli so se le sodišču pomočnikov, ktero so sami volili. Ker stolni kapitelj v to ni hotel privoliti, so žugali, da bodo po vsi deželi „kladva odložili“, in so s tem ne le s silo dosegli, da so jim dovolili, kar so zahtevali, ampak stolni kapitelj je moral celó 100 tolarjev plačati v njihovo blagajnico.

iz mesta odšli. Potem okroži Tivicianu, koja sta branila Tahir-beg in Tahir-papulia. In tudi ti so se njemu podložili pod pogoji, ki so bili za nje sramotni. Od tukaj poleti v Stirvinu, kjer je 700 Šamidov s sabljami razginal in v kratkem zatem prepodil iz mesta Sirmkase Bekir-Čagadora in Sulco Korca. Nazadnje so morali Turki Arbanaško zapustiti. Grci so gledali z začudenjem silovitega junaka Marka, ki je s četico Suliotov 7000 turške vojske potolkel. Toliko viteških činov v tako kratkem času in s toliko odvažnostjo in veštino izvedenih, činilo se je vsem nemogoče; ona so bila bolj podobna izmišljenim pravljicam nego resnici: zato se je razširila Markova slava v kratkem po vsej Evropi in mnogim malodušnim Grkom vlila novo snago in hrabrost v prsa.

Da se dogovori z grškimi glavarji, odšel je Marko Bočar v spomladi l. 1822 v Korint ter brez spremstva, brez sijajnosti prišel tje. Priprosta kakor njegova duša, bila je tudi njegova oprava: rudeča kapa, modre hlače in plašč iz arovice; prepasan z britko sabljo, za pasom prosto pištoljo. Najpoprej ga je obiskal grški vojvoda Teodor Kolokotroni; ali opazivši

veliko razliko izmed svoje dragocene svilne oprave, z biseri urešene zlate sablje in priproste Markove obleke, osupne, pretrga razgovor ter se vrne domu. Drugi dan ga je zopet obiskal; ali zdaj je bil oblečen kakor klefta (grški hajduk); glavo je pokrnil s ponošeno kapo; na sebi je imel od svinčenih zrn prestreljeno srajco, na ramah mu je visel star plašč, okoli pasa pa star meč, a o vratu svetinje. Komaj ga Bočar zagleda, pohiti mu naproti in podavši mu roko reče: „Zdaj si se oblekel, kakor se spodobi junaku!“ Začela sta se prijateljsko razgovarjati. Marko je hvalil junaštvo Grkov ali svojih činov ni niti opomnil. Nazadnje se vendar ni mogel vzdržati, da ne bi bil Kolokotrona prijateljsko pokregal, da je on dopustil svojim vojakom tako okrutno postopati proti Turkom. „Ne bi bili pametnejše in bolj po človeško ravnali — reče on — da ste toliko nedolžnih ljudi pri življenju ohranili? Potem bi bil svet videl, da so Grci dostojni slobode.“ Tako je znal naš Marko človečnost tudi za sovražnika ceniti. Vidi se, da je bil naš junak človekoljubnega srca, kar je redek primer med junaki, kajti njihova srca navadno otrpnejo za

vsako plemenito čutje. Te besede jasno dokazujejo, da Bočar ni bil samo boritelj, ampak da je bil tudi kristijan, Slovan, človek v pravem smislu. — Ravno tako ga je odlikoval tudi knez Aleksander Maurokordato, in iz vseh sil se je trudil, da si njegovo ljubezen pridobi: naš vitez pa ga je s svojim bistrim duhom in z neoskrunjeno čistostjo srca, rekel bi, očaral, da je Maurokordato o njem do svoje smrti z neomejeno navdušenostjo, z največjim spoštovanjem govoril.

Po svétu našega Marka so odločili Grci, da ne čakajo sovražnika, ampak da udarijo na-nj. Maurokordato je šel z Bočarom v Epir, da tam skupaj proti Turku boj bijeta. Ali za to je zvedel serašcer Kuršid po svojih vohunih in zato se je trudil, da vniči njihove namere. V to svrhu je odločil spraviti pod svojo vlast slobodoljubive Suliote, ker je znal, da se bodo le-ti precej Marku pridružili, če se bode le prikazal. Marko se je baval v primorskem mestu Misolongu, ko je začul vest o bedi-suliotskih prijateljev, in sklenil je na vsak način jih osloboditi. Turci so to slutili, in znajoči, da ne bodo mogli Markove namere z orožjem

Ravno tako so mojstri dali v preklíc pomočnike, tako l. 1423 v Mainzu, in kjer so bili po deželah združeni, kakor v 19 renskih in 6 vendskih (slovanskih) mestih, tacega pomočnika ni nobeden mojster zveze v delo vzel. Toda ker so bili pomočniki še čez meje nemškega kraljestva trdno zvezani, mojstri pa le po posameznih nemških deželah, so taki v preklíc dejani pomočniki dobivali vendar-le dela drugje in preklíc jim ni škodoval.

Tako sta bila čas dela in plača (zaslužek) slednjič določena po pogodbi med predstojnikom mojstrov in pomočnikov, in če se to ni naglo posrečilo, je upor se pričel, ki je bil navadno končan s tem, da sta oba dela nekoliko odjenjala. Poravnanje z lepo pa je bilo lože, kakor dandanes, ker sta bila oba dela dobro organizirana in so ju vodili zaupni možje, ne pa agitatorji.

Jugoslovansko bojišče.

Srbi so zmagali! Po šestdnevnem trdovratnem boju so prijeli slednjič glavno armado turško pod vodstvom Ejuba paše in jo grozovito potolkli. Telegrami poročajo, da je Turka mrtvega od 15—20 000, res grozno število. Da armada Ejub-paševa ni popolnem vničena bila, je krivo edino to, ker so bili Srbi, kakor se dá misliti, po šestdnevnem boju tako vtrudeni, da je niso mogli čez Moravo poditi. Turki so popustili vse in bežali brez reda od sv. Štefana do Morave.

O bitvi sami, ki dozda še nima nobenega imena, nimamo še natančnejših poročil. Vodji Srbov sta bila Črna jeva in Horvatovič. Kteri ima več zasluge za zmago, se pa še ne vé; poročila trdijo, da je Horvatovič odločil zmago, ker je nenadoma Turka prijel ob levem krilu in ga vrgel v beg. Bitva je morala krvava biti tudi za Srbe, ker je neki pri njih padlo že 31 samo ruskih častnikov (oficirjev). Koliko ljudi so zgubili, tudi še ni znano, pač pa je gotovo to, da so Srbi v kljub gotovo precejšnji zgubi in veliki vtrujenosti zelo navdušeni za boj in sovražniku ne dajo miru; kajti zopet se sliši, da boj ob Moravi traja dalje in da je glavni poveljnik Turkov, Kerim-paša, telegrafiral v Carigrad, naj mu naglo dpošljejo vojakov, ker je v grozni stiski. Ali kako mu bodo iz Carigrada kaj poslali, ker ima mesto samo jako majhno posadko!

vničiti: poslužili so se za upropaščenje njegovo najgrjega sredstva — izdaje. Kuršid je poslal v Misolongi svojega pouzdanega Gogosa, rodom Arbanasa, in morivca Markovega očeta Krste, navidezno za pomirenje, v istini pa, da vse tajne osnove Grkov in Suliotov izvožuni in Turkom izdā. „Kdor se ne osveti, ta se ne posveti“ (1), to je načelo Črnogorcem in narodom južnim. Ta je pa razlika, da ljudje pravega krščanskega duha in plemenitega srca se v tej mržnji zdržujejo, ali pa jej slepo služijo. Tudi v Marku je vzkipeo srce, ko je zvedel za Gogosov prihod; alimisleči, da se je ta zares pokesal, in da bo mogel zdaj domovini koristiti, poklical ga je k sebi, da se ž njim spravi. Ko je prišel Gogos k vratam, zavpil je Marko: „Odpusti mi oče, da objamem tvojega ubijalca“. Potem ga poljubi ter mu izroči prstan, rekši: „Prodaj ga tvojemu edincu, ki ga bode dal mojej hčeri Vasiliki; jaz ga bom ž njo zaročil, da bomo od zdaj pravi prijatelji in rodjaki“. Gogos je hlinil iskreno kesanje ter hlinavščil, kakor da ga je ganilo globoko Markovo velikodušje, pri vsem pa je iskal priložnosti, kako bi mogel njega in njegove Suliote izdati. (Dalje sl.)

General Črna jeva, kterega so že nemški-turški listi za nezmožnega, celó za izdajalca razglašali, je tedaj sijajno dokazal, kaj zna, in vdaril svoje nasprotnike po zobeh. Zdaj je tudi skoro jasno ali vsaj se dá misliti, zakaj je skonca umaknil se Turkom in svojo armado tako varoval. Kot vaje vojak je namreč spoznal, da njegova armada še ni za boj dosti izurjena, ker je veliko novincev in orožja sploh manj vajenih vojakov med njo. Zato si je poiskal varnega kraja, potem pa 14 dni neprenehoma pripravljaj vojakove za boj. Da je to vse storil z dobrim premislkom, o tem se ne dá več dvomiti, ker je njegova armada koj v prvi bitvi s sovražnikom dosegla zmago tako, da jej ni kmalo para.

S to, dasiravno velikansko zmago pa, se vé, da turška armada ob Moravi ni še popolnem vničena, kajti še stoji unkraj Morave Turek vtaboren. Ali to je že mnogo manjša moč, tudi so Turki preplašeni, a Srbi po tem sijajnem vspehu navdušeni, kar oboje je le Srbom na veliko korist. „Bog pomagaj dalje!“ jim želimo mi in z nami gotovo vsak pošten človek ktere koli narodnosti.

Kakor Črnogorci ob Volčjem dolu, tako so tudi Srbi pod Aleksincem, skazali se junake. Slava obojim! Naj bi jim bila pri tolikem junaštvu tudi na dalje še sreča mila.

Zadnja poročila se glase, da je boj zopet sedmi dan se vnel preko Katuna in da se zmaga nagiblje na srbsko stran. Natančnejših novic o tem pa zdaj še nimamo.

Bjelino so Turki neki popustili pomorivši vse neturške prebivalce, kar se jih prej ni rešilo, in požgavši vsa poslopja. Tako puščajo Turki za sabo vse požgano in vničeno.

Dne 24. t. m. je precéj močna turška četa pri Osojniku v Dalmaciji vdarila na avstrijsko mejo, vgrabila 80 repov drobnice, 5 volov in 5 mul ter streljala na kmete, ki so branili svojo živino. Pri tem je bil en kmet ranjen, drugemu so odsekali glavo in jo nesli na bodalo natakajeno čez mejo nazaj. Ko so prišli naši žandarji, so Turki tudi po teh streljali, potem pa ubežali z vgrabljeno živino.

Za njimi sta prišla dva oddelka naših lovcev na mesto.

Ali bo vsled te dogodbe, ki ni prva te vrste, avstrijska vlada kaj vkrenila, da varuje podložne takih napadov?

O Črnogorcih je slišati, da knez z glavno vojno močjo lahko vsak hip popusti to deželo in se obrne tje, kjerkoli ga je treba.

Zdaj se govori mnogo o pomirji in celó o miru, a le po časnikih; pri Srbih in menda celo tudi pri Turkih ni slišati posebnega nagljenja k temu.

Politični pregled.

V Ljubljani, 28. avgusta.

Avstrijske dežele.

Pogodbi med Cislo in Translo
nemški liberalci čedalje huje nasprotujejo. Nedavno je mödlinški župan in državni poslanec Schöffel svoje volilce sklical k nekemu dogovoru. Pri tej priliki jim je rekel, da vsled gospodarskega poloma in napačne politike v železničnih zadevah je stan države brezupen. Močna vlada in delavna zbornica bi bili polom odvrnili, toda raje ste se odločili za državno podporo, s katero se podpiranim ni pomagalo, pač pa se je napravilo 12 milijonov novega dolgá, o kterih pa še denarni minister ne vé, kdo da jih bo posodil. Državni zbor je jako nesamostalen, in trpi raznotere zadrege, odli-

kuje se pa z obilnimi brezkoristnimi govori. Ogerska je v desetih letih naredila 452,749.501 gld. dolgá, in ker ji žuga bankrot, hoče nas prisiliti k novim žrtvam. Zato volilcem svojim v občno zadovoljnost konečno naznanja, da bo glasoval zoper pogodbo med Cislo in Translo. Vlada je zarad tega nasprotovanja v veliki skrbi in ga skuša po svojih listih odpraviti. So se li gospodje tudi vprašali, piše „Frmdbl.“, kaj se ima zgoditi in kaj bo z Avstrijo, če se bode dal državni zbor od njih voditi in bo zavrgel pogodbo? Vse bi šlo navskriž in omajale bi se podlage, na ktere se opira politični obstanek Avstrije. Imajo li gospodje za ta primerlje kak program? To vzlasti vprašamo poslanca Schöffelna, ker je on med dose-danjimi nasprotniki avstrijsko-ogerske pogodbe eden najveljavnejših in ker bodo njegove besede jako odmevale med spodnje-avstrijskim prebivalstvom.

Vnanje države.

Ruska vlada je zarad nekterih člankov o vnanji politiki zlasti gledé Avstrije po nasvetu Gorčakova prepovedala, da se časnik „Ruski Mir“ ne sme posamezno prodajati; časnik „Garaždanin“ pa je vsled carovega povelja za dva meseca vstavila.

Na Italijanskem so zaprli načelnika laških internacionalcev, Costo. Iz vradnih poročil je razvidno, da se je število hudodelstev na Laškem letos jako pomnožilo. Prvega polleta 1875 bilo je: 885 umorov, 734 napadov, 14.633 ranjenj, 2707 manjših poškodovanj, 1098 cestnih ropov, 233 goljufij, 25.799 navadnih, 3654 poljskih tatvin. Prvega polleta 1876 pa je bilo: umorov 948, napadov 748, ranjenj 15.805, manjših poškodovanj 2889, cestnih napadov 982, goljufij 314, navadnih tatvin 25.613, poljskih pa 2849.

Francoske sodnije so obsodile na eno leto v ječo tri ljudi ki so 15. t. m. po alicah klicali: Živio cesar (Napoleon)! Minister Decazes vnanjim vladam neki priporoča, da naj se po končani vojski zarad zadev turških skliče kongres, kterega naj se vdeleži tudi vlada turška.

Angleški „Reut. Off.“ pravi, da ni res, da bi bila vlada ranjenim Turkom poslala raznih za bolnišnico potrebnih reči.

Izvirni dopisi.

S Krke, 24. avgusta. (Vsem pravdarjem v spomin.) Kaj je pravda? Pravda je gotova zguba do velike sile, če le drugače biti ne more. Da je to resnica, priča nek krčmar in barantač iz Hočevja, okrajne sodnije velikolaške. Ta se toži z lastnim sinom svojim, posestnikom tukaj na Vidmu poleg Krke, za neka vola, ktera je sin od Stufica na Orlaki kupil in plačal. Oče trdi, da so od sina kupljeni voli njegovi, sin pa pravi, da so njegovi, ker jih je on kupil in plačal, kar je tudi gotova resnica in pri sodnji s pričami dokazano.

Sin je imel v Radohovi vasi 26. maja t. l. imenovana vola na sejmu na prodaj; pa stari oče pride in mu ju s silo vzame in pred okrajno sodnijo v Zatično pelje, kjer sta se poravnala, da vola imata do končne razprave zaprta biti pri gosp. Gustavu Karlingerju. Začela se je pravda in stari oče, čeravno je toliko ovinkov iskal, da ga pravda morda že do zdaj stane 100 gld., je pravdo po razsodbi c. k. okrajne sodnije v Zatični zgubil.

Vola sta od 26. maja t. l. do danes 24. avgusta, to je že 90 dni, pri gosp. Gustavu Karlingerju zaprta. Čeravno bo mladi sin

vola dobil, ima vendar gotovo zgubo, ktere je stari Koderč kriv.

Od 26. maja t. l. do danes 24. avgusta namreč, to je 90 dni, sta vola pri g. Karlingerju po 3 gld. na dan zajedla t. j. 270 gld. Kje pa so drugi stroški in kje se bodo?

Iz Bohinjske Bistrice, 26. avg. (Napredek. Svarilo). Sirarija bohinjska se prav vrlo obnaša, in naročila na dobri sir prihajajo tako naglo in iz tako raznih krajev, da skoro z blagom ne bodo mogli dohajati. Društva se utrjujejo posebno, kar ministerstvo radodarno podpira nova skupna početja. Pri vse lepem napredovanju vendar naglica ni pridna ne v izdelovanju blaga samega ne v vstanovitvi novih društev. Nekteri bi delali koj po vrhu in manj dobro blago spečevali radi po viši ceni, ali s tem škodujejo sebi in družnikom, mladi napravi vsi. Po lastni škodi utegnejo spoznati, da le poštena roba velja. Želēti je, da se dotična društva polagoma snujejo na pr. na Beli Bohinjski, v Gorjah itd. ter ljudje po poskušnji pridobivajo stanovitno v ta namen. Za to naj skrbi modro vodstvo. — Kakor v sirarstvu, se je napredek pokazal v Bohinju tudi v drugih razdelkih kmetijskih, kjer si bolje pomagajo z združenimi močmi. Omislili so si po kmetijski družbi na pr. dobro novo mlatilnico in vsi veseli hitrega vspēha prevaževali jo od poda do poda. Uni teden pride mati župana z roko preblizo do nje, mlatilnica jo zgrabi, in prste in roko skoro vso zmalinči in potare. Zgubila je dva srednja prsta popolnoma, in le po umetni domači pomoči je upati zdaj, da sicer ozdravi in se obrani. Služi naj to vzlasti pri novih napravah vsem v ostro svarilo.

Domače novice.

V Ljubljani, 29. avgusta.

(Hiralnico sv. Jožefa) so 26. t. m. velečastiti knez in škof blagoslovili, in sicer najprej sv. Jožefu posvečeno domačo kapelo, potem pa še celo hišo. Po končani cerkveni slovesnosti, ktere se je vdeležilo nekaj usmiljenih sester in duhovnikov ljubljanskih, posebej povabljenih dobrotnikov in dobrotnic, izročili so knez in škof napravo, ktero je krščanska ljubezen vstanovila in jo bo ta ljubezen tudi vzdrževala, v gniljivem govoru prednici usmiljenih sester, kterih dve že v hiši stanujete. Kadar se hiša še nekoliko osuši, se bodo sprejemali neozdravljivi bolniki, za ktere se je ta hiša vstanovila.

(„Beseda“) na korist logaškim pogorelcem je bila v soboto večer v ljubljanski čitalnici v kljub deževnemu vremenu silajna ter donesla po vstopnini in loteriji pogorelcem čez 300 gl. Ta znesek bi bil gotovo mnogo viši, da bi bilo vreme ugodnejše, ker je veliko ljudi zavoljo pomanjkanja prostora moralo oditi. Beseda je bila zelo živahna, ker so ravno došle novice o zmagi Srbov vsa srca z veseljem napolnile. Za lepí vspēh gre posebna hvala vojaški godbi, ki je nekatere veseli priliki primerne točke še po vrhu dala, potem pevcem ljubljanske čitalnice zavoljo izvrstnega petja, posebno pa dobrotnikom, ki so darovali tako krasne dobitke za loterijo. V imenu ubogih pogorcev izrekamo vsem tem pristrčno zahvalo. — Tudi gostilnica se je odlikovala z dobro jedjo in pijačo ter točno postrežbo.

(Zmago Srbov) bereš, če bi tudi ne imel sicer nobenega poročila, lahko na klavnih obrazih naših turčinov; tihi so postali, kakor da bi bili sami tepeni. „Turški list“ te zmage — izvzemši kratek telegram — ne omeni z nobeno besedo, dunajska turška vlačuga („N. Fr. Pr.“) pa mesto o dogodbah na jugu tiska na prvem mestu premišljanje o mrzlem in

deževnem vremenu zadnjih dni. Sploh se nosi vse, kar je nemčurskega tako, kakor polit pudelj.

(Svoboda, živijo!) V soboto je hotel uradnik banke „Slovenije“ pri telegrafskem uradu v Ljubljani oddati telegram glaseč se, da v čitalnici zbrana družba živahno obhaja zmago Srbov, ali uradnik telegrama ni hotel sprejeti, rekoč, „da je nevaren za javni mir“. Ali je uradnik raynal na svojo roko, ali je imel kak viši ukaz, tega ne vemo. Na vsak način pa ne razumemo tega, kako bi bilo za Avstrijo nevarno, če kaka družba se veseli z zmagajočimi Srbi vred.

(Hranilno in posojilno društvo, registrovano tovarštvo z omenjenim poročtvom v Ljubljani) se je osnovalo in v zadnji seji sledeče gospode volilo: za predsednika je voljen gosp. Josip Stelba, hišni posestnik in trgovec, za namestnika Josip Regali, hišni posestnik in občinski svetovalec, za blagajničarja Zdešar, hišni posestnik, in v stalni odbor: Edvard Hohn, hišni posestnik, Ivan Goljaš, hišni posestnik, Anton Klein, lastnik tiskarne, Herman Hariš, trgovec, Vaso Petričič, hišni posestnik in trgovec, Zark, krojaški mojster, Miha Krašna, hišni posestnik, in Anton Stepančič, hišni posestnik. Ker že imena odbora zagotavljajo, da to društvo, ki bode le podpora nižjim rokodelcem in obrtnikom dajalo, bode lep prosep imelo, torej priporočamo društvo. Delež velja 10 gld. in se dobi pri gospodu predsedniku na šentpeterskem predmestju št. 16. Tudi vnanji udje lahko pristopijo; ako ima kdo do društva ljubezen, lahko denar, kar ga ne potrebuje, koj naloži pri društvu, ktero po 5% obresti daje in se tudi vložna knjižica dobi, ki potrjuje vložni znesek, kteri se pa, kakor v tukajšnjih hranilnici, na zahtevanje z obrestmi lahko vsak hip ob uradnih urah nazaj dobi. Gospodje odborniki so vse delovanje glede na korist društva brezplačno zagotovili, in posebno gospod predsednik je tudi začasno stanovanje brezplačno v svoji hiši prepustil društvu.

Razne reči.

— Duhovske spremembe v ljub. škofiji: Č. g. Terau je dobil faro ljubensko, č. g. Št. Gnjezda Bohinjsko Belo, č. g. Val. Skul Št. Jakob pri Savi, č. g. Jurij Kumar Primskovo, č. g. Eder pa Mekine. Prestavljeni so č. g. J. Košmelj za I. kapl. v Šentjur, M. Vodir iz tržaške škofije v Radolico, F. Mally za II. kapl. v Šentjur, J. Brence, sem. duh. v Čemšenik, F. Knific v Ribnico, g. Jakelj k. D. M. v Polje, J. Podboj v Šentvid pri Zatični, J. Bevec v Logatec, J. Zaletel na Trato, Jožef Resnik sem. duh. za kateheta, A. Fettih-Frankheim pa za I. kapl. v Postojno, M. Molek na Vrhniko za II. kapl., Ant. Mandelc v Preserje, J. Zdražba v Loko, Franc Rus za I. kapl. na Vrhniko, N. Kjučevšek iz iz Bab. polja v Šmarten pri Litiji, Nace Kutnar v Šentrupert, A. Lenasi v Doberneč, K. Jančigar v Šentjerneji, J. Štamcar na Rako, A. Žgur v Hrenovce. Č. g. Fr. Jeršič, duh. v pokoji se poda v Izlake fare Čemšeniške. Č. g. Peter Bizjak se poda v pokoj. Razpisane so: Jesenice 29. julija, Žalina in Ajdovica 30. julija, Štanga pa 26. avgusta.

— Kanonično obiskovanje bodo velečastiti knez in škof meseca septembra imeli in ob enem birmovali: 3. sept. v Sori, 5. pri sv. Katarini, 15. dopoldne v Semiču, popoldne na Planini, 16. dop. v Suhorju, 17. dop. v Metliki, pop. v Radovici, 18. dop. v Podzemlju, pop. v Adlešičah, 19. dop. v Črnomlju, pop. v Preloki, 21. dop. na Vrhu, pop. obiskovanje v Starem trgu, birma pa 22. sept. dop.

— Srbska kneginja je v porodu budo zbolela in kakor je slisati, postaja bolezen njena čedalje nevarnejša. Knez zlasti zavoljo tega biva še vedno v Belgradu.

— Avstrijska vlada je prejela dopisnika „Politike“, ko je iz Belgrada prišel v Zemun. To se je menda zgodilo vsled ovadbe po dopisnikih nemško-turških listov, ktere so bili Srbi čez srbske meje zapodili. To nam je golazen ta nemško-turška in judovska časnikarska druhal!

— Za pogorelce v Logatcu. Č. g. L. Rožman 2 gld.

Poslano.

Ne kmao kdo se peča in zanima za banko „Slovenije“ toliko kakor naš ljubeznjivi prijatelj „Tagblatt“. Zarad sklepa neizogiblivega 15% doplačevanja na delnico se 191 št. norčuje, ter pravi: „Muth und Energie ist der Liquidations-Commission nicht abzusprechen. Nachdem der Fall des Institutes klar und offen vorliegt, tritt sie noch in zwölfter Stunde mit einem kühnen Begehren vor die Actiönäre. Itd.“

Naj nam „Tagblatt“ blagovoli povedati, kakó si on likvidacijo misli? Iz odgovora bomo nam do zdaj neznan nauk: kako se dá brez denarja likvidirati, že sami posneli. Nam se hoče malo dozdevati, da kakor od marsiktere druge reči, tudi od bankine likvidacije nima nobenega pojma, ampak čenča tje v en dan, kakor slepec o barvah. Namen psovati in šuntati se vé, da iz vsakega stavka gleda.

Reč, mislimo, je jasna: Občni zbor je sklenil likvidacijo. Naročil je likvidacijskemu odboru reč naglo dognati. Brez denarja, je videl občni zbor, da se ne dá nič storiti; tedaj kdor hoče kak konec doseči, mora tudi pomočke hoteti. Če čakamo, da se kaj od agentov iztirja, znamo lahko še 40–50 tisuč požarne škode imeti; toraj tudi namest 15, 30 ali celó 45% na delnico doplačevati. To bi menda hlapec razumil, le „Tagblatt“ ne. No kaj ga bomo vintali, saj je svojo zmožnost že več ko stokrat dokazal.

Umrli so:

Od 26. do 28. avg. Marija Vez, gostica, 70 l., za preinraženjem čev. Matej Binter, stavb. vod. sluga, 93 l., za oslabenjem. Albina Tindl, nar. banke uradn. otrok, 5 m., in Leopold Kobal, urad. sluge otrok, 11 m., oba za vodenico v glavi. Janez Kotar, gostač, 60 l., za premraženjem čev. Janez Škrl, gruntar, 24 l., za pljučno sušico. Janez Zimperič, delavec, 32 l., za spridenjem krvi.

Eksekutivne dražbe.

31. avgusta. 3. Jurij Fric-evo iz Kočevske reke (2650 gl.) v Kočevju. — 3. Blaž Paulijeva zapuščina (2862 gl.) v Kranji. — J. Jan. Kogovšek-o vo iz Rovt v Logatec. — 1. Jern. König-o vo iz Višnjega (1166 gl.) v Žužemberku. — 3. Fr. Miheve evo iz Martinjega hriba. — 3. Jan. Mezejevo iz Broda, obe v Logatec.

Štajarske.

1. sept. Blaž Vidovič 795 gl. pri sodniji Ptujski in Cenc Homer 450 gl. pri sv. Lovrencu v puščavi. 4. septem. Liza Rahle 580 gl. v Konjicah pri sodniji.

Telegrafične denarne cene 28. avgusta.

Papirna renta 66:50 — Srebrna renta 70:30 — 1840letno državno posojilo 111:50 — Bankina akcija 858 — Kreditne akcije 140:80 — London 121:25 — Srebro 102:25 — Cos. kr. cekini 5:88 — 20frankov 9:66.

10 pridnih, krepkih

drvarjev,

z dobrim plačilom in predplačo popotnih stroškov se koj sprejme pri Frane Solmajerju v Ljubljani na Bregu hiš. št. 192. (49-2)